

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2095

15 cèntims=Atrassata 30

Barcelona, 28 de Febrer de 1919

EL SENYOR ESTEVE CONTENT

—Si no s'emboliquessin amb lluminàries estranyes, i gastessin llumenera, no es quedarien mai a les fosques.

NEUTRÁCIDO (ESPAÑOL)

Indispensable para curar inmediata y permanentemente todas las enfermedades del
ESTÓMAGO, HÍGADO E INTESTINOS
de composición originalísima y ÚNICA; sin bismuto, bicarbonatos, magnerias ni calmantes.

FRASCO, 6 Pesetas

Frasco doble (1/2 litro), 10 Pesetas

Concesionario exclusivo: JOSÉ MARÍN GALÁN, Sevilla. — Agente exclusivo para Cataluña: JAIME FIRMAT NOGUERA, Consejo de Ciento, 347

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS

Sinónimos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASALT, 12

TELÉFON NÚM. 3332 A. ::

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Gran èxit

CIPRI MARTÍN

Gran èxit

Tintes bones qualitats

UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE LA Unió

Útils per a escriptori

BARCELONA

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTIFRIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació 264. - Barcelona

A LES FOSQUES

QUÈ hi ha de més bonic que una ciutat plena de llum? Una ciutat a les fosques. Així la Barcelona del 21 de febrer de 1919. Era una bellesa a l'inrevés, l'encís de l'obscur imprevist, de les ombres convertides en atracció. Era més, encara: l'imperi de la natura a ciutat. Quelcom

semblant a un retorn a la vida primitiva. Què és lo que diferència del home rural amb el ciutadà? Nosaltres, respondríem desseguida: el tramvia. L'home del camp camina a peu, i el de ciutat amb tramvia. Però la diferència és massa llunyana. La pagesia viu a les fosques; la ciutadania sota els voltaics. Quan se vol simbolitzar el progrés amb una locomotora o una xemeneia s'incorreix en pecat d'industrialisme. Una locomotora o una xemeneia poden servir en mig de boscos o de muntanyes; un voltaic mai, serà sempre llum de ciutat.

Per això el passat divendres, Barcelona, era més Barcelona, perquè la negror, com succeeix en certs quadres, feia resaltar la seva grandesa, pel contrast. Tot apareixia ple de misteriosa grandesa. Una llum no era una llum, sinó un far; un cotxe, caminant pausat amb els seus fanals malincònics, semblava la portada d'una novel·la d'En Lluís de Val; els autos, sorgint de les ombres, plens de sorolls, de reflectors i d'empenta, quedaven Plàstic-Films com mai; els edificis enllumenats prenién aires de decoració. I a sobre la nit clara i estelada.

—Nit d'avions—haurien dit a París.

Perquè ho era, efectivament, Barcelona ens oferia una paròdia de París en guerra. Les rambles podien ésser els bulevards; el Continental, el cafè de la Paix; la plaça de Catalunya, la de la Concòrdia, i el reflector del Tibidabo el de la torre Eiffel. Fins vàrem sentir aquella joia llibertina que comunicaven les ombres de París, en els bulevards, pels quals no hi passava femella sense mascle i on creiem se reproduiria els reconcs de les «terrasses» dels cafès, sota la foscor arcabota, el pecat original. Els faunes adolescents i els sàtirs sexagenaris, se dedicaren a l'aprofitament de la nit misteriosa. Les rambles foren un pessic i una topada insinuant. El dia vintiú, tot Barcelona fou un cine.

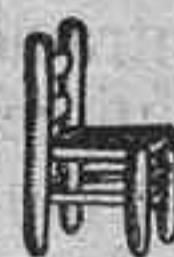
I tota casa un idil·li. On aniria el marit noctàmbul? Per

a què sortir si estava plena de perills la nit i de promeses nupcials l'arcova? El bon espós torna a tastar les dolçors del nuviatge. Fora, al carrer, la ciutat negra i silenciosa, vivia una mena de divendres sant proletari, però a dins, era nit de Sant Joan, sense fogueres, nit d'amor. Damunt la taula de nit, simbòlica, cremava l'espelma.

Hem de convenir que el sindicalisme apaga-llums, no ha enditzat gaire en la psicologia ciutadana. Vaga que conseqüeixi efectes afrodisiacs, que compongui vaudevills, que faci corre pels pisos un aire de primavera, no intimidarà. Mr. Pataud, secretari dels electricistes de París, que deixava l'òpera sense llum, en mig d'un acte, o un palau a les fosques a l'iniciar-se el cotilló, fracassà perquè l'eventualitat de l'eclipse en lloc d'atemoritzar, exaltava a la gatzara i a la picardia. La contrarietat d'una vaga com l'actual està en les comes, no pas en els ulls perquè les comes no resisteixen la manca de tramvia, mentre que els ulls se pensen que un està jogant a amagat. Quan se fa fosc el món pren una nerviositat fisiològica, propícia, per igual, al compliment de certs manaments divins, i al mancament d'altres. Si uns vaguistes esperen les ombres, tots els que creuen que on hi ha fosc hi ha alegria, els hi queden agraïts.

Però tot això ¿no serà la plàstica generalització o l'adecuada decoració de l'estat nostre? No són els carrers, no són les cases solament els que s'han quedat a les fosques, sinó tots nosaltres; no únicament Barcelona, sinó tota Catalunya. Ni llum ni tramvies; però, també, ni autonomia ni estatut. Què farem? Per on seguiran caminant els nostres homes? Res de resposta. Catalunya s'ha quedat a les fosques; nosaltres idènticament. Aquella corrent elèctrica que ens arbora està estroncada, i quan crèiem encendríem lluminàries, hem tingut de treure la llumnera una mica humillats.

PARADOX

MUNICIPALESCA

El món al revès

Subsistències, grippe i il·luminació són els tres assumptes que més enrenou porten aquests dies a l'Ajuntament.

La grippe va per ara entretenint-se. La feina més feixuga la dona al senyor Morales Pareja, que no sabem ja a quants enterraments ha tingut d'assistir per a fer quedar bé a la Corporació. El berret de copa i la levita, peces les més sèries i funeràries que's coneixen, han passat a ésser quelcom consubstancial amb l'alcalde. Que lluny ens trobem dels dies en que se succeïen pel cap del Ajuntament, els banquets, les festes i tota mena de xeflis! En que era la regidoria sinònim de platxèries, de tota mena de tecs i alegres expandiments! D'alçar el cap el

primer marquès d'Olèrdola i veure com han canviat les coses, decidiria morir-se per a sempre més.

Les subsistències, preocupació única i constant del senyor Vinaixa, associat d'un temps cap aquí al senyor Giralt, han motivat el que ambdós regidors esquerrans hagin matinejat aquests dies, fent acte de presència en els Mercats.

El senyor Vinaixa ha usat amb els hortelans, els venedors a l'engròs i a la menuda, del seu lèxic abundós i pintoresc, per a convence'ls de que tot en el món té límits, i la paciència del comprador també.

I com les patates, les cols, els ensiams i les cebes costen un ull de la cara, s'han donat els venedors per enter-nits i han promès rebaixar els preus. Moderar la seva frisança mercantill! En altres temps, en època d'abundor, hauria sigut pels senyors Vinaixa i Giralt un bon xic exposat el presentar-se als mercats i dirigir la paraula als venedors, que prefereixen avui deixar de guanyar unes pessetes a llençar la mercancia.

La manca de llum ha fet que les oficines municipals pleguessin alguna d'aquestes tardes abans d'hora. «No hi ha mal que per bé no vingui», diran els empleats, als que se rebaixen les hores de treball, en el moment precís en que per a complir amb els interessos de la Ciutat se lleven els regidors a les tres de la matinada.

En el supost, naturalment, de que vagin a dormir.

JUST

A CAU D'ORELLA

Una ànima

Després d'En Brossa, mor En Joaquim Folguera. L'home decoratiu i l'home concentració. Un escriptor de la «Lliga» els classificaria així: el vuitcentista i el noucentista; *le fin du siècle* i l'adveniment del nou segle. Però això és un «a cau d'orella», una anècdota, no pas un comentari necrològic.

El dia de la càrrega de la policia contra el Cafè Continental, en dues taules distintes se trobaven En Brossa i En Folguera. Les portes i finestres metàliques oferiren, finalment, una protecció, però els crits persistien, arribaven encara els tocs de corneta i els parroquians seguien neguitosos entorn dels aperitius.

En Brossa digué, imponent:

—Ara jo no tindria cap inconvenient en seguir aquí, i fins en sopar. A París, una vegada...

—Es que, amic Brossa, el perill no està en permanèixer aquí, sinó en sortir i anar a sopar a casa.

En Folguera se va aixecar. Era malaltic, ja ho sabeu. Caminava apoiat en un bastó. Ell mateix ho ha dit en un vers: «*El meu còs corvat cerca la terra.*» En Folguera se va aixecar de la taula. Un vell, poruc, inicià els consells:

—Miri que pot pendre mal. Encara hi ha batuces.

En Folguera se mirà al vell:

—El que tingui por que's quedi a casa.

I començà a caminar, corvat, invàlid, cap al carrer en turbulència.

Els perjudicats

Tres classes, segons la gent, treuen profit de l'epidèmia: els enterramorts, els capellans i els metges. El malalt va del metge al capellà, i d'aquest a la neotàfia. Però els que més sofreixen l'animadversió pública, amb tot i que arriben a les cases com a salvadors, són els metges. Per a ells tots els temps són d'En Molière.

Nosaltres ens estimem als doctors amb aquell afecte que els devots posen en els eclesiàstics, perquè ens guarden el còs com aquells l'ànima, i mantenen la nostra fe en la vida. Mes ara, alguns metges, encara que semblen fals, perden diners amb l'epidèmia. Ja se sap que's divideixen en cirurgians i en interns o de medicina general, i quan diem que perden ens referim, naturalment, als cirurgians.

S'ignora la causa—tot s'ignora en la grippe,—però dóna la coincidència de que molts pacients que estàn a punt d'ésser operats, agafen la passa i es moren. El cirurgian perd l'operació. Un contratemps que devegades s'accentua. Així succeí amb el Dr. C... Se li presenta un matrimoni, estableixen el dia de l'operació, la paga el marit, generós, per avençat, i el dia abans de realitzar-la, cau la senyora malalta amb la grippe, i als sis dies morta.

El marit visita an el metge, li explica la desgràcia, i el doctor C..., resignat, li torna les mil pessetes de l'operació frustrada. A la nit ho explica als amics, també cirurgians, que reneguen de la grippe.

—Així—li diuen—l'operat has estat tu.

El «tigre»

Comentant l'atentat contra En Clemenceau, un amic, vingut de França, ens pondera la resistència del gran vell. Objectem que per alguna cosa el nomenen el «tigre», però ell insisteix, oferint-nos una prova decisiva.

—Sabeu que an En Víctor Hugo se li atribuïa una tan excepcional resistència masculina, que el feia acudir diàriament, i a la mateixa hora, a casa de la seva amiga, quan tenia vuitanta anys?

Assentim, sospirant.

—Doncs—continua—En Clemenceau posseeix una major gràcia viril. Contem que passejant una nit amb els amics, arribaren a un cert carrer, on se veia una finestra enllumenada. Era el pis d'una amiga d'En Clemenceau. Els companys li feren l'ullet, preguntant-li si se decidia a pujar. I En Clemenceau, somrient, respongué: «No, ara no; ara hi ha el vell.»

El vent

QUAN malament me judica el bon senyor qui en les tardes de juliol o agost pren la fresca. Oh! da, da! Ja ho sé que aleshores semblo una mica cadell; les meves mossegades fan plaer, remeno la cua, salto i ballo.

Però deixeu-me creixer. De jove per desembre i per janer, ja faré mal i després... després arribant al febrer embustero i al març marçot que mata la vella vora el foc i a la jove si pot, sabreu qui sóc jo, senyors que vos sequeu la suor en una lleu corrent d'aire.

LA GRIPPE

—Em sembla que entre les subsistències i jo, d'aquí pocs dies no faltaran pisos per a llogar a Barcelona.

FIGURINS DE CARNAVAL

De home-fero.

Sóc una bèstia maleïda jo, i, com a tal bèstia maleïda, vaig com les bruixes de don Ramon Picó:

...Per terra i per mar—cridant dissort en veu alta.

I que no'm contento cridant; lo que faig és fer-ne de mal. Si canto és l'alegria del desig saciat, no de l'esperança de satisfer-lo.

Quan me sentiü udolant:

Uuuuuu! Uuuuuu! Uuuuu!

No temeu gaire. La gràcia ja està feta. Una teula ha caigut al cap d'un pobre obrer; una barca de pescadors és sota l'aigua. totes les flors dels ametllers són espargides com nevada d'engany.

Aleshores si que canto a plaer el meu:

Uuuuu...!

Devegades, en el meu fer mal, trobo goigs inesperats.

No vüi parlar-vos del trencar vidres de finestres, que les minyones, deixaren mal tancades; no vos parlo d'alçarlos-hi la camisa a n'aquestes pobretes noies com el

senyor Ramon de la cançó. No. Són més refinats i divertits els meus goigs ocasionats.

Mireu: L'altre dia a la Rambla un miler de pardals foren mes víctimes. Dormen confiats entre el brancam i arribo jo.

—Uuuuu!

I els embolcallo en mos bufecs; prou tractaven de volar, pobres, però què podien contra la meva alenada que alça les aigües de la mar i arrenca dels roures més forts les branques més safrades?

Rodolaren per terra com mandonguilles de ploma. Ells prou deien;

—Piu, piu, piu!

Tal com els alemanys feien:

—Kamerade!

Jo responia: Uuuuuuu!

Vaig riure molt, a fe.

I ara estic molt més content encara. Per si no ho sabieu vos ho diré.

—Porto la gripe al llom.

Ai Barcelona, ciutat d'hivern, preparat. Jo no bramulo detrás de reixes com els lleons del Parc; per a mi no hi han reixes, ni portes, ni finestres. Entraré on me plagui i allí la meva amaçona escupirà son mal. Jovenets, donzelles, nins, cal que amagueu el cap sota el coxí, que vos arrupiu com un moixó sota els llençols. Jo arribo, arribem dos.

Uuuuu!

FIGURINS DE CARNAVAL

De noia esperançada.

GLOSARI

LA COL MALLORQUINA

D'aquest gran aldarull mallorquí o palmèsà, com vulguin, n'ha tingut la culpa una col, millor el preu d'una col. Ja veig als llegidors astorats obrint uns ulls com a taronges, però és que vosaltres, amics, no sabeu lo que representa la col en la illa de la calma.

La col allí, és pa, és pollastre, és cafè amb llet. Te asseus per desdejunar-te al menjador de la fonda i el cambrer, obsequiós, fa:

—Sopes de col?

—No! I ara.

I veus que't mira sorprès.

Es hora de dinar:

—Pendra ses sopes de col. Eh?

—No! Per qui m'heu pres.

Aleshores veus que't mira irat, però com que els mallorquins són tossuts, a l'arribar el vespre i ésser hora de sopar torna dolçament a preguntar:

—Sopes de col?

—No! carai.

Ja no és ira aleshores lo que expressa sa faç, és llàstima, una pregonia llàstima. I desseguida una profunda voluntat. Se veu que diu: Ja hi cauràs.

FIGURINS DE CARNAVAL

De noia arrepenntida

FIGURINS DE CARNAVAL

De fiera-mança.

I l'endemà, i el passat i l'altre, a esmorzar, a dinar, a sopar, melodiosament le ofereix el plat insular.

—Sopes de col? senyor.

I ve un dia en que avorrit dius:

—Vinguen.

Horror! Qui no ha menjat sopes mallorquines no sap lo que és cosa dolenta; per no haver-hi, no hi ha sal. Pa i col aixafats, amb aigua calenta i dos gotes d'oli. Sembla mentida que agradi a ningú, però per a un mallorquí, no és mitja vida, és la vida sencera. Allò que diuen de que a un pagès doneu-li cols és mentida. A un mallorquí doneu-li cols!

Cols i figues, perquè una vegada un pagès de Inca se barallà amb un porc a menjar-ne de figues i se posaren davant de dos portadores plenes. A l'ésser a mig el porc digué: prou. I el pagès digué: endavant i va guanyar.

XARAU

BARCELONA PINTORESCA

En ple segle de les llums

FIGURINES DE CARNAVAL DE NOIX ARREBENTATS

Aquest número ha passat per la censura

de vista, ja poden contar si la tenen de fet grossa els que
 deu del parnassisme dels que's perd
 rose' en hi escapa cap. I com que per aquests mons de
 els i'ls' que de color tanen de fet l'ull molt un petit
 prohibides per la i'ls' tanes les ganes de dur-la, que
 les és i'nteractes i atament difícil, són tanes les coses
 censori governant. La tasca d'aquests honorables cava-
 de bracos caiguts o de llapis entretint.

En Joaquim Folguera

SOL dir-se de les joventuts que són una esperança. De la d'aquest poeta cal dir més aviat que era un exemple.

Amb una tenacitat tranquil·la havia refet En Folguera la seva vida mutilada i retuda, mirant se el mal cara a cara, vençant el mal i superant la vida amb una febre d'activitats que s'encomanava a tots els companys i assegurava l'esdevenidor de múltiples empreses espirituals de Catalunya.

«*La Revista*» que havia fundat amb En López Picó i conjuntament amb ell dirigia, donava el to de les inquietuts mentals de les noves generacions catalanes i recollia la vivacitat múltiple de aquest esperit de rica sensibilitat que ara ens ha deixat.

En Folguera tenia publicats dos volums de poesies *Poemes de neguit* i *El poema espars* i dos més en preparació.

Treballava també en una novel·la: *El meu professor d'anglès* i en la correcció de dos llargs estudis: *Les noves valors de la poesia catalana* (que li premià en son darrer concurs la Societat Econòmica d'Amics del País) i *El post simbolisme* i la *Evolució de la sensibilitat poètica* per al qual Guillaume Apollinaire li havia escrit un pròleg.

La seva col·laboració especialitzada en la crítica literària catalana a *La Publicidad*, vivacíssima i diversament interessants (notes d'art, crítica, comentaris, política, etc., en les pàgines de «*La Revista*».

L'ESQUELLA s'associa al sentiment de tots que es també dol de tots per la mort d'aquest jove amic.

Els censors

EN veritat, és ben ingrata i ben dura feina, la de aquests digníssims funcionaris. Aquella opinió tan generalitzada que l'empleiat de l'Estat no treballa gaire, no pot pas creure's que vagi pels senyors censors governatius. La tasca d'aquests honorables cavallers és immensa i altament difícil. Són tantes les coses prohibides per la llei i tantes les ganes de burlar-la, que els del llapiç de color tenen de fer l'ull molt viu perquè no se'ls en hi escapi cap. I com que per aquests mons de Déu del periodisme corra cada plumífer llest que's perd de vista, ja podeu contar si la tenen de fer grossa els que

tenen la missió de veure-hi abans i més que els altres. Cal fer-se càrrec del munt de papers impressos que en forma de diaris, setmanals festius, revistes, il·lustracions, etc., es llencen continuament al mercat, per a comprendre el treball inacabable dels senyors de la censura. Amb el llapiç a la mà, tenen d'anar llegint ratlles i més ratlles a la caça de quelcom pecaminós, procurant no passi desapercebut lo que ben clarament és borbable i fins lo que, sense ésser-ho, pot portar una mala intenció. I en corre tant, d'això últim, en aquest temps d'imposat mutisme!

Pensem en Barcelona, solament. *La Vanguardia*, la salística i romanonista *Vanguardia*, la poden llegir sense engunies, perquè en ella lo únic censurable és que encara tingui tants llegidors, i els demés diaris sense color o d'un color esblaimat tampoc donen gaire feina. Però i *La Lucha* i *La Veu* i tants altres representants de la flamarada republicana o catalanista? En aquests el senyor censor hi té de concentrar tots els cuidados; en el llur examen té de posar-hi els cinc sentits coneguts i algun altre per conèixer. I ell llapiç tatxa d'aquí i creua d'allà, dei ant aquelles planes més senyalades que el *dallances* d'un torero maleta.

I vé lo pitjor: els periòdics satírics i humorístics, com per exemple aquesta estimada ESQUELLA nostra. Al ésser aquí devenen encara més grossos els mals-de-cap del bon censor. En aquells diaris, per més reconsagrats que siguin, lo que de virulent puguin dir es veu més o menys clar, perquè els assumptes hi estan tractats generalment amb tota serietat. Però, qui pot conèixer les intencions d'una caricatura política, d'un article de broma o d'una poesia festiva? Qui sap si zota el dibuix aparentment ignoscent s'hi pot veure un atac a quelcom inatacable o si entre ratlla i ratlla d'una crònica d'actualitat els llegidors maliciosos hi poden descobrir una crítica a lo que tan pur no en permet cap!

I en el dubte, el funcionari borra, borra... Borra si s'alaba massa als governants perquè es pot pendre potser com una presa de pel, borra si es diuen les coses massa clares i borra si es parla de quelcom no molt precís per la cua que pot portar. I naturalment; a voltes en fa massa i, sense volguer, la seva gestió és aleshores contraproducenta, car dóna als ulls del públic una importància exagerada a lo que segurament no en tenia gens ni mica. A mi mateix, la censura em va tatxar unes ratlles d'un article parlant d'una moda florida (que el senyor Governador no ha cregut pròpia del temps) fent creure a molts llegidors qui sap lo que deia, quan no hi ha en el món res més ignoscent. Total perquè parlava de flors grogues i flors vermelles. Com si el color fes la cosa!

De totes maneres no els hi tinc pas en retret a dits excel·lents funcionaris. Comprenc que en tot treball, val més pecar per carta de més que de menys, car, així, la recompensa del qui mana és sempre més gran i més justificada. Perquè jo crec sincerament que els governants deuen retribuir generosament als que amb tant zel treballen. Vès com s'ho farien els senyors que tan a gust de tothom porten el govern d'Espanya, si els mai prou alabats censors es declaraessin en un moment donat en vaga de braços caiguts o de llapiç enlaire!...

JORDI CATALÀ

Aquest número ha passat per la censura

NOVEDADES

!!! Un altre estrenó!!!

Res, que ara si que dóna gust el veure la traça que tenen els nostres autors moderns que estan acreditant-se de reis de l'opereta.

Doncs si, després de l'estrena (!!!) de *El Rei que rabió* ens han donat *La Mascota* que per cert mereix veure's per lo be que la fan els de càn Marsans.

Aplaudim molt que l'empresa de Novetats es recordi d'obres que un temps foren famoses i que sempre seran visites amb grat i repetim lo de la setmana passada; és a dir, que val més lo antic i bo que lo modern i fusellable. I que el nostre públic pensa també lo mateix; en son prova els plens que hi ha aquests dies a Novetats i les continuades ovacions que escolten els artistes que interpreten tan deliciosos operetes.

... recordis l'empresa de Novedades que *La Bruja*, el *Anillo de Hierro*, *El Salto del Pasiego*, *El Húsar* i tantes altres que feren les delícies en altres temps, serien també molt ben rebudes, sense que aixó no vulgui dir que's deixin de posar en escena les obres modernes que mereixin realment la pena.

ROMEA

L'Usufructuaria, comèdia en dos actes dels aplaudits autors els germans Corominas Prats, encar que no és de les més acertades de les produccions dels coneguts escriptors, s'escolta amb gust i s'aplaudeix de bon grat.

L'argument està inspirat en una mare que, prenent-se massa a la valenta els seus drets d'usufructuària, preten imposar-se a la voluntat dels seus dos fills; però a la fi el sentiment de mare pot més que el despotisme i que la vanitat i el fill segueix el camí que anhelava i la filla veu realitzats els seus somnis d'amor.

Hi han algunes escenes que pequen de vulgars i poc mogudes; però n'hi ha també alguna que acredita la bona traça que tenen els germans Corominas.

GOYA

Ja tornem a tenir Nick-Carter, Sherlock Holmes, Arsenio Lupin, Fantomas, Doctors Stevensons i Moriartys i demés personatges per l'estil. En París, l'excel·lent actor que formava part de la companyia Catalina Bàrcena-Simó Raso, capitaneja la colla encarregada de representar aquests drames policiacs que tan agraden al nostre públic.

L'empresa guanyarà forces pessetes que és lo que convé en aquest temps que tot està més amunt dels núvols.

La vinenta setmana ja parlarem de les obres que s'han representat aquests dies.

POLIORAMA

Segueix actuant amb èxit l'aplaudida companyia Güell-Asquerino. S'ha posat en escena les conegudes obres *Que viene mi marido!* i *Pascual Cordero* que assoleixen una excel·lent interpretació per part dels artistes del Poli, un dels teatres més favorescuts pel nostre públic.

Aquesta nit s'estrenarà *Cobardias*, d'En Linares Rivas, obra de la qual en tenim molt bones referències.

POMPEIA

Benefici de la família d'En Benet.

Demà dissabte, al Coliseu Pompeia, tindrà lloc una escullida i patriòtica vetllada a benefici de la família del malhaurat chorista de «l'Orfeó Català», En Joan Benet.

El quadre dramàtic del susdit teatre, que dirigeix el veterà i popularíssim primer actor Armengol Goula, representarà el drama d'En Conrad Roure; *Clarís*.

CONCERT

El quart concert que «l'Orfeó Gracienc» celebrarà el proper diumenge al teatre Eldorado serà integrat per obres del mestre Morera, entre les quals hi figuraran—demés de les celebrades sardanes «Les neus que's fonen», «Les fulles seques» i «L'Empordà»—l'estrena de «La sardana de les monges» sens dubte una de les més inspirades de l'eminent mestre, amb lletra de l'eximi Guimirà, i la primera audició per a chor mixte de «L'Arbre sagrat», «La nina encantada» i «La Marsellesa» amb lletra de l'ignasi Iglesias.

ENTRE ACAPARADOR I CONSUMIDOR

—No s'espanti, que d'ous no'n faltaran.
—Jo crec que sí, doncs, que'n faran falta.

Segons conten les cròniques telegràfiques fou dia de bullici a Donostia amb motiu del «cross». Els bases dividits en dugues representacions, ens han batut igualment i amb la mateixa facilitat. No és d'extranyar el galdós paper que hi hem estat fent; lo que lògicament s'imposava enguany era l'abstenció o quan menys, fer de manera que la inscripció fos individual evitant així aquest ridícol lamentable.

L'atletisme nasqué aquí en malhora; ho feiem millor quan ningú parlava d'omologar i especialitzar que ara, que estem plens de «managers» improvisats i que s'arrimen al atletisme com si en el fons dongués molt. Criteri, no n'hi deu haver gaire entre els nous elements directors de la xamosa federació; després d'una llarga temporada sense curses, ni entrenaments, sense la més petita manifestació o prova pedestre, se'ls acut pendre part en quinze dies en un torneig de les regions ibèriques i que per poc, fins si'ns peguen els «montañeses» que encara ningú coneixia per les seves qualitats pedestristes.

Es lamentable, mes aconsolem-nos, que no serà aquesta la darrera etzegallada de que'ns haurem de plànyer.

Ja tenim a l'Europa incorporat definitivament entre els astres locals de la pilota; l'alegria aquí fou general; aixís se

estalvien un viatget cada temporada a Sabadell, quins aires no són sempre agradables als nostres futbolistes.

L'Espanyol i el Barcelona s'estan desfent en promeses amb totes les Juntes dels Clubs forans, si es decideixen a votar el plebiscit a satisfacció seva. Se'ns assegura que fins ara tenen compromeses 291 «tournées» pels poblets de Catalunya, les engúnies que passen per deixar-los a tots satisfets no te fi. Res ja veurem si aquest ditxós plebiscit ens fa riure gaire a tots plegats.

Lo més xocant del cas en aital assumpte és el paper de l'Espanya a qui tan directament s'aludeix en un manifest darrerament publicat. Per ell es feu la festa, com se diu vulgarment i per ell hi ha tot aquest enrenou. Doncs lo millor que podien fer ara, era barallar-se entre ells i ja tenim al popular dels populars que s'estan desfent amb una mútua ferocitat que per poc, si acaba com un atacat de la grippe. S'ha de convenir que el futbol és una olla.

ESQUELLOTS

«Donya Grípi» ha pres cèdula a Barcelona. Es veu que, de tant que'ns estima, per res del món ens vol deixar.

Els Mossens Pollastres, l'Unió de Martingaleros de Pompe Fúnebres i La Vanguardia tornen a estar d'enhorabona, i el doctor Potingues ja està amb tractes amb En Gaudí per a que li faci els plànols d'una casa a la Diagonal.

I després diran els eters pessimistes que tothom la passa tan magre...

Si això és... l'Amèrica per als que ho saben entendre!

Avui els «vius» es dediquen a coses de «morts...» i qualsevol els hi empeta la basa!

La Esfera setmanari madrileny se'ns ha tornat sicalíptic, a l'extrem que ni el «Piripitipi» ni el «Rojo y Verde» publicaren mai un gravat més immoral que el que figura en la portada del darrer número.

Es la reproducció d'un quadre d'ara fa uns segles, representant a Salomè en l'escena de la decapitació de Johanán. I es veuen uns homes amb unes coses que, francament, fan tornar vermell al mateix Jhonson.

I al peu de l'escala d'un temple, a ma dreta, es veu un altre home que... *vamus...* la censura tampoc ens deixaria dir lo que fa.

En «Cuanitu» Cardona, el més «currido» dels nostres telegrafistes, va deixar-se La Esfera — que ell colecciona amb veritable bona fe — davant d'un aparell Hugues, i les noies de la Central de telègrafs, al veure allò... Res!... sortí que en aquells moments es varen declarar en vaga els de la *Canadiense* i apagaren els llums...

El senyor Esteve suscriptor de La Esfera, s'ha donat de baixa puix no vol que la seva Tomasetta vegi certes coses...

Quines il·lusions més il·lusòries se fan, els Vinaixes i els Iglésias, amb això de les verdures i les llegums tarifades!...

Que no ho veuen que així que giren l'esquena, la verdulera ja té cent mil motius per a pujar la blada o la col-i-flor al preu que li convé?...

Els prou escriuen a la taxa: «Una escarxofa, 10 cèntims». Però no veuen que hi ha escarxofa que, a 10 és cara; i segons com a 15 és barata.

Tot va com va, i hi ha molts sistemes de burlar la justícia, riure's dels bàndols i f... dels pobres!...

DOCTOR SAPIENTÍSSIMUS

— Ben bé, no et coneixem, microbi de la pesta... Però... que'ls enterrem... és cosa manifesta.

CISTELL PETIT I BOSSA GRAN

—Alça, noia!... que és el dot?...
—Ca, filla!... Es el gasto diari de la plaça.

Corregué per tota la ciutat que dos dels servidors militars dels que s'incautaren de la fàbrica elèctrica de la *Canadiense* havien mort carbonitzats.

Feliçment s'ha desmentit. Millor.

PASSAT PER CENSURA

En llurs darreres noves respecte a la odiosa epidèmia «reinante», els savis higienistes donen a entendre que la mortalitat va de baixa, «experimentando ligeras y contínuas oscilaciones».

Cent cinquanta morts en 24 hores?

Doncs que no vagi tant de baixa. I que no oscili tan lleugerament, perquè si la senyora Grípia se decideix a exercir de laboriosa i activa, pobres de nosaltres!...

Es mort Mossèn Frederic Clascar. En aquesta casa s'estimen molt als capellans que valen, i Mossèn Clascar era un

dels valors positius de Catalunya. Gran coneixedor de l'hebreu, traduï de manera admirable el «Càntic dels Càntics». Fou autor també de moltes obres originals i de traduccions al català de gran nombre d'obres místiques i religioses entre elles l'Eucologi Romà.

Degut a sos treballs nostres dones poden, si volen, anar a missa sense llegir oracions pocasoltes.

NOTAS DE SOCIEDAD:

«Es objeto de sabrosos comentarios, en determinados salones, la siguiente noticia, de cuya autenticidad no nos atrevemos a dar fe:

»Dícese que ha sido pedida la mano de la bella *Mundeta* para el conocido sportman señor *Ballesteros*, anunciándose como padrino de boda, que se celebrará próximamente, el reputado ex-espia señor Bravo Porpillo.

»Deseamos a los futuros cónyuges toda suerte de prosperidades.»

TOS la curen les Pastillas Helenianas. Una pesseta caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens. Una pesseta frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas. 4 pessetes frasc.

En Cambó al Congrés, amb molta oportunitat, cità una anècdota del genial arquitecte senyor Gaudí. Lo que no trobem bé és que ho fes en prosa. Ell segurament la sabia, mitjantsant uns versos de micer Carner. Si els hagués profitat i en plena Cambra llençat les paraules del poeta.

I va di el senyor Gaudí:
Miri, toqui el violí.

L'èxit no hauria estat de rialles, sinó de protestes, i avui com avui lo que convé és que s'enfadin, cregui.

En vista de que el nostre Ajuntament ha declarat que no està per festes ni festivals, els botiguers i industrials interessats en que hi hagi gatzara s'han constituït en «Comitè Pro-Carnaval».

Pro-Carnaval?...

Però... no sigueu olles!... Quin humor voleu que tinguem els barcelonins?

Fa bé l'Ajuntament de no subvencionar-vos. Aneu, que us protegeixi l'Alfonsito, de Tarrassa, que és tan amic de fer el Carnestoltes.

Si un Carnaval trist podia donar-se en la cronologia de Carnestolendes barcelonines, havia d'ésser aquest de 1919.

Mireu-se'l pel cantó que volgueu, resultarà un mascarot tràgic d'aquells que mouen més a pietat que a riure.

Una comparsa d'espectres: les víctimes de la grípi. La colla d'esquàlids afamats: les víctimes dels acaparadors; els fantasmes del sindicalisme, del bolxeviquisme, del separatisme... I tot això, tot aquest *aquelarre* infernal, presidit per aquell porcàs de La Chica, que farà de S. M. El Carnestoltes, tenint per escolanets, a un costat, En Sala de Terrassa, i a l'altre... el coixet de *Cura de moro*.

Vaja, no digueu, que qui no disfruti, serà perquè no està d'humor.

Una comissió vigatana s'ha entrevistat amb el Governador per a parlar de les subsistències.

Senyor González, no's deixi enredar. A Vich, en matèria alimentícia, se distingeixen per les llangonics i les patates. No obstant, ara, ens interessa més la patata que la llangoniça.

Que exportin els bisbes si volen. Però la democràtica patata que no ens l'atormentin massa.

LES CANÇONS DEL NOSTRE POBLE

V

LA MARTA

A l'ombra d'un taronger,
a l'ombra d'un taronger,

Olailà lengridà
s'està la gentil Marta,
Olailà lengridà,
s'està la gentil Marta.

Ja se'n van vora la mar
allà arran de la platja.

Ja l'agafen per un braç,
la tiren a la barca.

De la porta en el llindar
sola que's pentinava.

De tant saltà i ballar
la barca s'és tombada.

Amb una pinteta d'or;
l'escarpidor de plata.

Cap d'ells ne va pendre mal,
sinó la pobra Marta.

Ja'n passen tres jovenets,
tots tres l'han saludada.

Quan sos pares ho sabran
faran tocar campanes.

—Ai Marta si'n vols venir,
si'n vols veni amb nosaltres.

Tocaran les de la Seu,
les del Pi i les del Carme.

—Jo prou en vindria prou
si'n portessiu guitarres.

—Ai Marta, Déu te perdó,
Déu t'haig perdonada.

—Guitarres tots ne portem,
totes ne son daurades.

—No'm digueu Déu me perdó
ni'n feu tocar campanes.

L'una n'és daurada d'or,
l'altra n'és d'or i plata.

—No'm digueu Déu me perdó
no'm digueu Déu me perdó,

L'altra d'or i brillants,
sols un cop l'hem tocada.

Olailà lengridà,
que no'n sóc morta encara,

Si tu vens la tocarem
un altre cop encara.—

Olailà lengridà,
que no'n sóc morta encara.

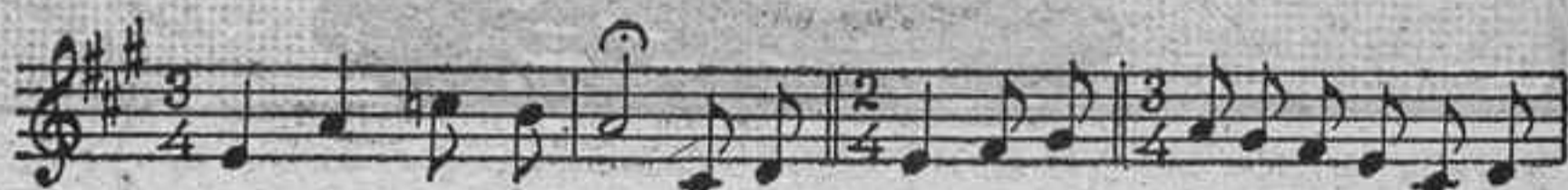
Aquesta bellíssima cançó amorosa, és un dels bonics exemplars de la nostra Cançonística; la seva tonada, molt melangiosa, té la frescor del ventjol mariner, respira el pur alè de la marinada, el seu aire, armoniós, captiva el cor d'aquell que l'escolta i revela fins a quin punt ho és de savi el poble que, sense saber res, és mestre de tot.

L'hem recollida a Barcelona de boca d'una dona del poble. Es una de les cançons bastant conegudes.

Poc a poc

A l'om-bra d'un ta-ron-ger a l'om-

-bra d'un ta-ron-ger o-lai - là len-gri-da s'es-tà la gen-til

Mar-ta o-lai - là len-gri-da s'es-tà la gen-til Mar-ta

A jutjar per les campanes que nomena la cançó, hauria d'ésser barcelonina, puix la única ciutat marítima catalana on hi ha Seu, apart de Barcelona, és Tarragona, i en aquesta ciutat no hi ha les esglésies del Pi ni del Carme. No obstant, no s'ha de fer gran cas d'aquesta circumstància, puix les cançons, en aquests petits detalls, com també en altres de molta més importància, acostumen variar bastant, operant-se en elles una mena d'adaptació. Cantada als Pirineus, per exemple, les campanes d'aquesta mateixa cançó indubtablement foren unes altres que res tindrien que veure amb les que hi ha en les poblacions de la nostra costa.

OBRA NUEVA

Acaba de publicarse

JOSÉ OLIVER BAUZÁ

Monsieur Jo...

NOVELA

Un tomo en 8.º

Ptas. 2'50

NOVEDAD

LA CANCIÓN DEL DUERO

Arte de hacer naciones y de deshacerlas
por **JULIO SENADOR GÓMEZ**

Un tomo en 8.º

Ptas. 4

PREMIO FASTENRATH
Real-Academia Española

El sobre en blanco

NOVELA
original de Guillermo Díaz Caneja

PRECIO:

Pesetas 4

NOVEDAD

OBRA NUEVA del pupular
escritor **Pedro Mata**

Para ella y para ellas

Un elegante tomo

Pesetas 4

OBRA NOVA

Edicions populars del eminent artista

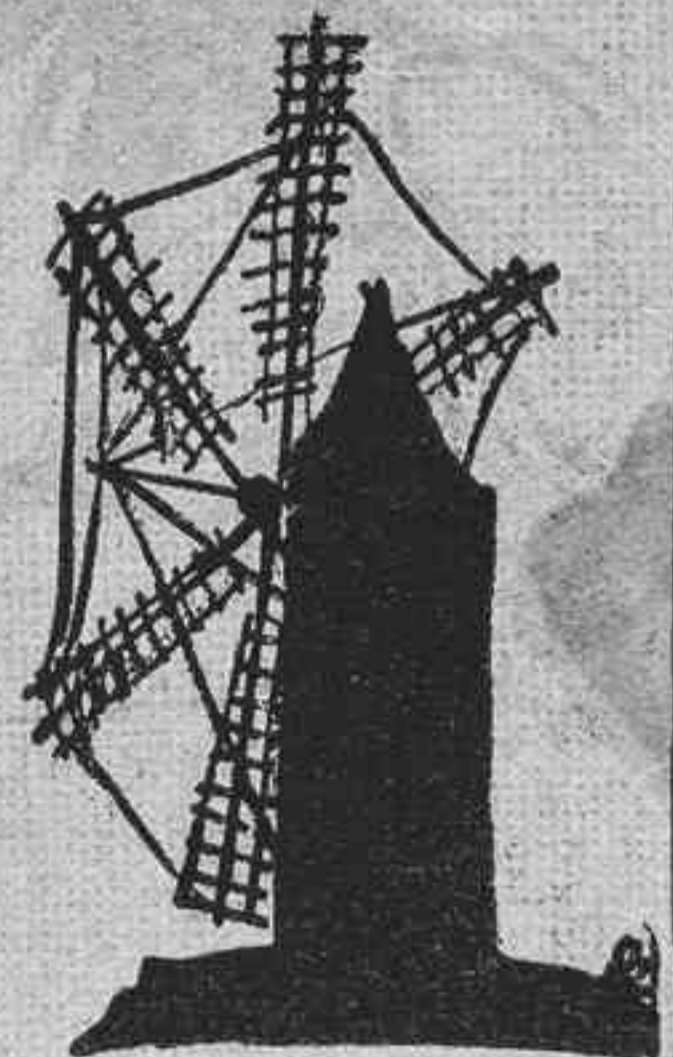
SANTIAGO RUSIÑOL

El català de "La Mancha"

TRAGI-COMÈDIA

PREU:

1'25 Pessetes

EL SEGADORS

Canço Popular Catalana
Lletra vella i lletra nova
10 CÈNTIMS

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

-Eh!... nois; vos aviso que si no busquen un bon guia,
no hi arribaren pas a dalt de tot.